

“Hi ha desenes d'estudis sobre Pedrell, però ningú ha programat la seua música”

ENTREVISTA A

David Matheu violista i músic

Tortosa Oriol Gracià

Este 2022, Catalunya celebrarà els 100 anys del naixement del fotògraf Francesc Català-Roca, fotògraf, del poeta Gabriel Ferrater i de l'escriptor Joan Fuster. A casa nostra, serà un any per a commemorar el centenari de la mort del compositor tortosí Felip Pedrell (1842-1922), un músic polifacètic i complex. Va deixar un llegat de més de 300 obres (algunes de gran format), una extensa bibliografia sobre estudis musicals (encara avui, de referència) i deixebles de la talla de Manuel de Falla, Enric Granados o Isaac Albéniz. Els darrers anys, violista i professor David Matheu ha treballat per la recuperació i programació de l'obra inèdita de Felip Pedrell.

Pregunta: Pedrell hauria estat Pedrell si no hagués estat de Tortosa?

Resposta: Esta pregunta, justament, me la va fer fa uns dies una companya de professió. Primer em va desconcertar una mica, però després de reflexionar-hi, vaig arribar a la conclusió que no. Pedrell, sense Tortosa, no seria Pedrell.

P: En què es fa notar esta relació entre compositor i ciutat?

R: L'abast de la seua trajectòria està íntimament lligat a la música popular de les Terres de l'Ebre i la seua àrea d'influència. Dins del romanticisme musical, Pedrell va ser revolucionari. I ho va ser perquè va saber trobar una fórmula d'acoblament

entre la música culta i les melodies populars, per qualsevol va mostrar molt d'interès.

P: En una ciutat més gran, la seua formació potser hauria estat més neutra i difícilment hauria tingut interès musicològic per la tradició.

R: En algunes de les seues primeres composicions ja introduïx cants populars amb elements arabitants. Des de Barcelona se'l va criticar perquè escrivia amb un estil que a l'època s'anomenava *alhambrismo*, per la utilització de cadències andaluses. En realitat no es basava en les músiques de la tradició del sud de la península, sinó en el folklore tortosí. Clar que els cants populars de la Catalunya Nova no encaixaven amb la iconografia sonora que havien consolidat els intel·lectuals de la Renaixença, més centrats en les símbols de la meitat nord del país.

P: La formació musical que va rebre a Tortosa el va condicionar?

R: Indubtablement. Els professors que va tenir a l'escolania de capella de la Catedral de Tortosa eren d'un altíssim nivell, especialment Joan Antoni Nin. Al seu costat, des de menut, Pedrell va gestar la seua vocació compositiva i musicològica. Va poder conèixer a fons la música sacra i també la tradició dels grans compositors hispànics del Renaixement. És cert que, a Tortosa, l'aprenentatge va ser més aviat formal, però Pedrell era una ànima lliure, un músic amb molta personalitat, que

Imatge del músic David Matheu tocant la viola. / CEDIDA

buscava sempre la innovació.

P: Des de jove ja trencava motlles.

R: A Pedrell li passa com al compositor romanès George Enescu, que a final del segle XIX es va establir a França. Per als francesos era massa germànic, per als germànics era massa francès, per als clàssics era massa revolucionari i per als revolucionaris, massa clàssic. Pedrell és un tastaolletes, pren idees de molta gent però que no es casa mai amb ningú. Era un home poc taxatiu.

P: De fet, es mou per ambients musicals diversos arreu del continent europeu.

R: Pedrell era conscient del subtrat cultural que havia format la seua

personalitat. “Pobres d'aquells que renunciaven al seu idioma per un idioma foraster”, va dir, referint-se al català. De fet, es va interessar per la tradició musical tortosina, va escriure òperes en català sobre els Pirineus, el Comte Arnau i Ramon Llull. Va coincidir amb Verdàguer i a l'acte inaugural del Palau de la Música Catalana va sonar-hi música seua. Però això no va ser contradictori amb el seu interès per la música castellana i andalusa. Durant més de deu anys va treballar a Madrid. També va fer estades llargues a Itàlia i França, dos països que van marcar-lo profundament.

P: Pedrell es reivindicava com a

compositor, però avui és més conegut com a pedagog i musicòleg.

R: Ell va dir en vida: “En lloc de parlar de la meua música, per què no la toquen?”. I jo, al segle XXI, dic el mateix. Hi ha desenes de tesis i tesines sobre els seus estudis musicals, sobre la seua tasca pedagògica, però molt poca gent ha fet l'esforç de programar concerts amb la seua música. Qui treballa per a recuperar les seues partitures, enregistrar-les, posar-les a escena? Gairebé ningú. En quantes edicions del Festival de Música Felip Pedrell de Tortosa s'ha sentit música seua?

P: Ara que s'apropa l'Any Pedrell, serà el moment de recuperar el seu llegat.

R: Fa uns mesos, en el marc de la Capital de la Cultura Catalana Tortosa 2021 i amb la complicitat de l'Ajuntament de Tortosa es va estrenar l'òpera *La Matinada*. Va ser fruit de l'empenta d'un grup de músics tortosins. Amb la soprano Cecília Aymí i l'escenògrafa Mireia Andreu vam aixecar un projecte difícil, amb una obra gairebé inèdita, que es va poder tornar a escoltar 116 anys després de la seua estrena al teatre Principal de Barcelona. Però una flor no fa estiu. Les orquestres, els programadors i les institucions s'han d'implicar més en la recuperació del llegat de Pedrell i de tants altres compositors. Este oblit també és evident, per exemple, en la figura de Joan Antoni Nin, el mestre de Pedrell. Tant de bo este 2022 trenquem dinàmiques i tinguem la possibilitat d'escoltar més música del gran compositor tortosí. ■